

Vedno nova evangelizacija – ko uboštvo postane most do ljudi

Predavanje za "krožek učencev" papeža Benedikta XVI.
V Castel Gandolfu 27. avgusta 2011

Sveti oče, cenjene udeleženke in udeleženci "krožka učencev"!

Priznam, da sem vam v skladu s svojimi nagnjenji hotel takoj pripovedovati o vsem bogastvu neštevilnih izkušenj iz dvajsetih let misijona novega sloga v Avstriji in Nemčiji, o t. i. uspehih naših široko zastavljenih misijonov od Dunaja preko Pariza do Budimpešte, ki so, kot so poročali številni mediji, "skozi Evropo potegnili mogočno svetlobno sled".

Vendar se mi zdi primerneje, da danes v središče nove evangelizacije postavim "uboštvo" kot most do ljudi. Kaj nam kažejo zlasti posamezni ljudje, današnji "spreobrnjenci" ali "na novo evangelizirani"? Z vami bi rad danes preprosto delil *refleksije o učnem procesu*, ki smo ga doživeli pri novi evangelizaciji in ki me – nas – je močno spremenil.

Vnaprej bi rad povedal naslednje. Še nikjer nisem naletel na predstavitev v tolikšni meri napredujočega procesa sekularizacije, ki bi ustrezala našim dejanskim doživetjem med misijoni v mnogih delih Evrope. A sočasno sem v tej navidezno (ali dejansko) popoganjani Evropi doživel toliko čistega sprejemanja evangelija, toliko "domotožja po Bogu". Zdi se skoraj, kot da bi šele sekularizacija sprostila mnogo tistega, s

pomočjo česar lahko neposredneje dosežemo čisti izvir evangelija.

Ne vem, ali smemo to sekularizacijo opisovati kot tako blagoslova polno kot Gospodovo "kenozo", "izničenje", kakor je italijanski filozof Gianni Vattimo storil že v devetdesetih letih.¹ Toda za novo evangelizacijo je v vsakem primeru odločilno, da gre za novo odkrivanje Gospodovega "izničenja" in za v Njem "izničene", za ponižane, za uboge. Slednjič gre za to, ali se "ubogim" oznanja blagovest. Toda kdo so pri nas v Evropi ubogi? Zdi se mi, da je vedno jasneje tisto, kar je vedno znova govorila Mati Tereza, da se v načinu naraščajočega zanikanja Boga v Evropi paradokсно kaže dejanska lakota po Bogu sama.² Resnično in največje uboštvo v Evropi je dramatično pomanjkanje občutka sprejetosti in ljubljenosti, pomanjkanje izkustva Božje dobrote.

Kako je moč o tem pošteno teološko spregovoriti? Gre za pravi izziv. Upam, da se vam ne bo zdelo netaktno, če bom pustil terminološka spraševanja o novi evangelizaciji ob strani, ker se mi zdijo presežena. Najsi gre za "prvo evangelizacijo", "novo evangelizacijo", "missio ad gentes" itd., se vsi ti pojmi v današnji stvarnosti tako zelo prepletajo,

da lahko podam obračun le o neki povsem spremenjeni praksi.

PRESKAKOVANJE NEVIDNIH MEJA

Najprej dva hitra vtisa, dva ključa do nove evangelizacije danes, ki sta me – nas – pripeljala do bistvenih učnih korakov. Prvi tak vtis: avstrijski pisatelj Peter Handke je pred kratkim dal zanimiv intervju. V času šolanja je bil v deškem semenišču in ne le zaradi tega nam v zadnjih desetletjih ni prizanašal z ostro kritiko Cerkve. Na vprašanje pa, ali je sedaj "religiozen" avtor, ne povsem nepričakovano odgovarja: *"Na to nimam odgovora!"* Ko ga spet sprašujejo o tem, končno dovoli, da iz njega izbežajo naslednjo izjavo: *"Če mi kdo reče, da je religiozen, mi gre to na živce, če ne pove, kaj to je. Pripovedovanje je odločilno."* Za Handkeja je pripovedovanje tudi "razodevanje". Potem začne nepričakovano pripovedovati še sam: *"Če se udeležim svete maše, je to zame poseben religiozni trenutek. Ko poslušam besede Svetega pisma, Apostolska dela, evangelije, ko doživim spremenjenje, obhajilo in sklepni blagoslov ... Evharistija je zame vznemirljivejša, solze, veselje, ki ga ob tem občutiš ... Vem, da sem, ko to govorim, preskočil nevidno mejo, a za tem stojim."*³ In v nekem televizijskem intervjuju Handke ("mojster somraka") globoko ganjen govori o radosti, ki da je "dolžnost". Očitno ga je omenjeno veliko stalo. To ganotje in ta prizadetost ob pripovedovanju o njegovi poti z Jezusom Kristusom, ki nam povsem nepričakovano pride naproti preprosto, iskreno, nekako krhko in nepretenciozno – dovolim si reči, tudi "ubogo" - označuje skok čez nevidno mejo. Najprej mejo nekega pisatelja, vendar je, kot bomo videli v nadaljevanju, ravno tako ponižno, "krhko" iskreno in sočasno strastno pričevanje tudi za velik del našega cerkvenega življenja nevidna meja, ki jo velja preskočiti.

To neugledno osebno, tako rekoč "malo", skriva v sebi odločilen izziv za odraslo, zrelo in starejšo Cerkv, gre za "duha otroštva". Brez katerega po Svetem pismu ni vstopa v nebeško kraljestvo. Rad bi vam pokazal, da so ljudje

našega razsvetljenega sveta "žejni" in "lačni" prav takšnih preprostih, naravnost "bornih" razodetij (brez pretiravanja).

Ne vem, ali bom zdaj še sam preskočil nevidno mejo, če vam bom s svojim drugim vtisom zaupal zelo osebno izkušnjo. Pred dvaindvajsetimi leti sem v Gradcu spoznal mlado študentko biologije, ob kateri sem začutil, da me privlači. A pozor, ta *mladenka naj bi bila zame "prenevarna"*, kot je menila njena – za razliko od nje – verna prijateljica. Moja oboževanka je bila pač otrok tega sekulariziranega "sveta", sicer še krščena in birmana, vendar ni imela s Cerkvijo in vero opraviti prav nič. Se pravi, da je bila zares "posvetna", tudi v smislu moralne zavrnjenosti. S takšno podobo se je ujemale, da se ob tem ni želela niti poročiti niti imeti otrok. Tedaj si, kar je za naša razmišljanja vznemirljivo, kljub svojemu misijonarskemu žaru pri obsežnem delu z mladino nisem mogel predstavljati, da bi ta tako "posvetna" mlada dama lahko kdaj postala verna. Te možnosti nisem (kar ni nepomembno) pripisoval niti Bogu. Spreobrnitev ali "nova evangelizacija" te mladenke je bila zunaj mojih predstavnihih zmoglosti. Kot v resnici pri tolikih drugih ljudeh (se pravi, pri večini).

Potem pa sem nekega jutra po težki noči soočil z neko jasnostjo, ki se je oglasila kot nekakšen notranji glas: *"Če naj bi se (Carola) dejansko spreobrnila, se moraš najprej spreobrniti ti!"* Nisem razumel, kako in kaj. Vedel sem le, da pri sebi potrebujem temeljito spremembo. Šele pozneje se je v številnih malih korakih razkrilo, da sem sam (!) potreboval globok obrat. Zadeval je način mojega navidezno pobožnega pogleda na to tako "posvetno" mladenko, pravzaprav pa kar na svet nasploh. V resnici je šlo za pogled navzdol. Le malo sem se zavedal, kakšen revež in kako potreben pomoči sem bil sam in koliko lažnega pravičništva in poganstva se je razmahnilo v meni. Nisem slutil, kako nezasluženo živim od Njegovega usmiljenja. Zaradi tega sem na mladenko gledal zviška, kakor sem prepričan vase zviška gledal tudi na ljudi tega sveta.

Danes lahko povem, da sem s tem nanjo *sam vrgel temno senco* in sočasno narisal mejo, za preskok katere bi bila potrebna moja resnična in globoka spreobrnitev.

Če povem na kratko, je ta mladenka danes mati šestih otrok in se je s svojim soprogom povsem posvetila misijonu. Ta srečni soprog smem biti jaz. Vmes se je nekaj zgodilo, vendar je bilo povsem drugače, kot bi si takrat drznil pomisliti. Smel sem gledati, kako je ob mnogo "sočutja" mnogih prijateljev ta domnevno tako "nevarna" ženska z redko lepo čistostjo vedno znova sprejemala Gospodove milosti. Bilo me je sram. Mene, ki sem se imel za razširjevalca evangelija in sem bil od otroštva vzgajan v katoliški veri. Vsekakor je bila zame na vrsti samoevangelizacija, dejanski "spust", priznanje, da sem globoko navezan na Njegovo usmiljenje, potem pa izkustvo resnične radosti, ki je nočem več meriti.

Drznil sem si vam zaupati to zgodbo, ker sem se v teku let zavedel, da sem ravno *to svojo nevidno mejo, ta (pogosto tudi skriti) obsojajoči pogled na svet, delil s tolikimi v Cerkvi. In ta pogled sem doživel celo kot temeljno oviro, kot vse temnejšo senco, tudi v cerkvenem oznanjevanju.*

Ta dva vtisa torej zastavljata več vprašanj.

Prvič, kaj "pripovedujemo", tj., kaj "razodevamo" današnjim ljudem? Ali ne obstaja upravičena "živčnost" nad Cerkvijo v naši evropski družbi (ki daleč presega Handkejevo vzdraženost)? Nad tem, da nas ne razumejo, morda tudi zato, ker Cerkvi vendarle pripisujejo neko vrsto zapletenosti oznanjevanja, v kateri je tudi notranje pozabljanje velikega Gospodovega usmiljenja. Zakaj je tako težko biti ponižen in sočasno strastno pričevati o Rešitelju?

Drugič, zakaj na današnji svet še vedno mečemo toliko temnih senc s svojimi zviška podanimi sodbami (ki si jih še sami tako težko priznamo) v govorjenju, pridigah ali na internetnih forumih? In predvsem, kaj pomeni danes "sestop", "kenoza", kakor bi ustrezala resničnemu (!) misijonu Očeta po Sinu? "Postal je suženj, da bi bil pri ljudeh ..."

Ob tem sedaj sledi prava vsebina mojih izvajanj. Štirje učni koraki ali učni procesi, v katere smo bili vključeni s svojimi evangelizacijskimi dejavnostmi. Zavedam se, da se moje izkušnje ne zlivajo v nekak splošni recept. Zdi se mi celo, da je želja po pregledu nad celoto pogosto ovira za to, da bi naredili prve praktične korake, ker so slednji lahko vedno le nepopolni in krhki. A s konkretno dejavnostjo nova evangelizacija stoji in pade. Torej si drznem te nepopolne korake deliti z vami.

PRVI UČNI PROCES: DA GOSPODOVA GOSTOLJUBNOST PREOBRNE VSE

Ko smo v začetku devetdesetih let s šolami za evangelizacijo Skupnosti Emanuel začeli z novimi oblikami misijonov v občestvih na nemškem govornem območju, je šlo preprosto za to, da bi konkretizirali Jezusovo gostoljubnost v fari. Veljalo se je dvigniti in ljudi "tam zunaj" povabiti na srečanje z Jezusom Kristusom, pravim gostiteljem. To naj ne bi bil klasičen pridigarski misijon za cerkveno občestvo, marveč smo se poskušali v mnogih majhnih korakih Z (!) dejavnim župnijskim občestvom sami podati na pot misijona. Preprosto vprašanje ob začetku enoletnega časa priprav na takšen občestveni misijon se je glasilo: Kam bi šel Jezus danes? Kje in komu bi se dal povabiti ali bi se k njemu povabil sam? Povsem konkretno, z navedbami imen in krajev v župniji.

K temu je potrebno dodati, da je bila za nas kot za "skupnost, ki motivira misijon" seveda od vsega začetka bistvena izkušnja izlitja Svetega Duha, ki nas je silila k takšnim vnovičnim "odhodom". A kaj je to pomenilo za "običajno" župnijo? Zanimivo, evangelizacijski koraki, ki smo jih doživeli z občestvom in ki bi jih rad tukaj izpostavil, so tudi nas same pripeljali do novih spreobrnitvenih stopinj.

Najprej nekaj o občestvih. Za mnoge njihove članove je bilo kot zdravilen šok (a hkrati fascinacija), da so zdaj dejansko šli v svet "namesto" Jezusa in zapustili domače,

pogosto preveč zaprto cerkveno okolje. Toda pri vsakem občestvenem misijonu v zadnjih dveh desetletjih se je pokazala nepričakovano čudežna in radostna sprememba. Žene in moške iz občestva so si upali na ulice, trge, v stanovanja, v kavarne in bare svojega kraja. Počutili so se zares uboge. Nenadoma so bili na poseben način navezani na pomoč Gospoda samega in njegovega preobražujočega Duha. Potrebna so bila dejanja vere. Tako so se ljudje trudili najprej pripovedovati svoje pogosto majhno in jecljajoče pričevanje. In pri članih občestva sta se pokazala izjemno močna notranje veselje in hvaležnost zaradi tolikšne pripravljenosti za sprejemanje, ki je nikakor ne bi pričakovali, čeprav ni manjkalo niti zavračanja in agresivnosti. Nič manjše presenečenje ni bilo, da so bila ravno pričevanja ljudi "kot ti in jaz" sprejeta kot posebej verodostojna.

Naučili smo se, da je za občestvo pomembno narediti korak "ven", da bi izkusilo izlitje Duha.

A potem je za nas (!) *evangelizatorje* sledil še naslednji nepričakovani preboj. Neštevilna srečanja so za nas misijonarje marsikaj postavila na glavo in spremenila marsikatero našo predstavo. Če se tako pogosto pogovarjaš s tako imenovanimi tujci "iz oči v oči", se te dejansko dotaknejo številne rane in hrepeneja teh ljudi. Omenjeno lahko destabilizira in ohromi kakšno pričevanje. Zato smo morali iti skozi fin, a toliko pomembnejši učni proces, ki bi ga najraje izrazil z besedami Karla Krausa: "Če le imam tvoje uho, takoj najdem svojo besedo!" *Znova smo se morali naučiti zares POSLUŠATI, da so današnji ljudje sploh zmogli najti svoje (!) besede, svojo pripoved.* Morali smo priznati, da smo bili pri oznanjevanju pogosto prehitri s svojimi lastnimi (!) besedami. Naučili smo se *oznanjati s poslušanjem.*

Omenjeno je korak za korakom dejansko spremenilo naš pogled. Vloge so se na novo razdelile. Vedno pogostejše smo se iz gostiteljev spremenili v goste. Hkrati smo bili pritegnjeni k temu, da bi Jezusovo sočutje delili s tistimi, ki so utrujeni in razkropljeni,

ker ne poznajo pastirja.⁴ Sočasno smo doživeli in doživljamo, da so se nas dotaknile bolečine mnogovrstne izmučenosti današnjih ljudi. Pogostejše govorimo o notranji duševni izmučenosti, a tudi o izmučenosti mišljenja in o mnogih drugih. Izmuči nas namreč, če skrito "hrepenenje" po pastirju še ne zmore ugledati vidnega doma.

Če kot evangelizatorji sami postanemo "gostje", se vedno manj počutimo kot "posedujoči", *marveč nasprotno, počutimo se kot nezasluženo "obdarjeni" s to resnico vrnitve domov.* To korenito spremenil način evangelizacije, predvsem naše srce. Tako smo vse bolj občutili izziv, da sme biti bodisi laikovo bodisi duhovnikovo pričevanje mnogo ponižnejše in sočasno mnogo bolj strastno.

Kdo so torej ubogi? Pred nedavnim smo imeli občestveni misijon v t. i. problematičnih okrajih Dunaja z najvišjim deležem tujcev itd. Kaj menite, kdo nam je izrekel najlepšo dobrodošlico in nas sprejel zares ljubeče? Muslimanske družine in prostitutke! Kakor je želela Mati Terezija pokazati "veliko žejo Boga po ljudeh", smo mi poskušali kot ustanovitelj Skupnosti Emanuel Pierre Goursat sredi sodobnega sveta s konkretnim sprejemanjem "naših" potrebnih, od preprostega delavca do intelektualca in televizijskega napovedovalca. Šli smo k tistim, ki jih je Mati Terezija označila za najbolj uboge v Evropi, ker se ne čutijo ljubljene in dobrodošle ali ker ne poznajo Kristusa. Odmaknjeni pogled na svetovni nazor, moralna stališča ali politično usmeritev posameznika namreč ne daje njegove prave podobe. Nova evangelizacija najprej terja resnični DOTIK in v tem dotiku izkustvo in izpričevanje brezpogojnega Božjega DA človeku. Kristus je ta DA!

V kontekstu in po sledeh dunajskega mestnega misijona leta 2003 smo si korak za korakom upali iti tudi v kulturni, politični in družabni Dunaj, površno gledano torej v neki vedno bolj poganski svet. Vabili smo in se dali vabiti na srečanja, na pogovore, v bare, na univerzo, v parlament, v številne kavarne. Spomnil bi rad še na enega mnogih nočnih

pogovorov globoko v jutranje ure - enkrat celo z umetniki v kardinalovi sprejemnici - brez javnosti, primerno "preoblikovano", v ozračju kavarne ali dnevne sobe. Ob koncu zelo osebne izmenjave mnenj je prišel k meni starejši igralec, da bi se zahvalil, ker naj bi skoraj štirideset let čakal na tovrstno srečanje.

Toliko o prvem učnem procesu. Gostoljubje terja srečanje, dotik in to, da kot gostitelji sami postanemo gostje.

DRUGI UČNI PROCES: DA ADORACIJA SILI V SVET

Povedal sem že, da smo se odpravili na občestvene misijone, da bi povabili k srečanju z Jezusom Kristusom. Osrednjega pomena je pri tem bilo, da smo vedno povabili tudi v cerkev. Ljudem smo pripovedovali o Njegovi realni navzočnosti – tudi o preprosti navzočnosti v Kristusovem telesu. Središče vsega početja ob občestvenem misijonu je bila evharistija in cerkvena vrata so bila ves dan široko odprta za adoracijo.

Omenjeno sedaj zadeva enega od razvojnih tokov po drugem vatikanskem cerkvenem zboru, ki po mojem mnenju zasluži posebno pozornost. Za nas in mnoge druge evangelizacijske in misijonarske preнове in pobude je Gospodova evharistična navzočnost v središču misijonskih dejavnosti. Adoracija je razvila osupljivo misijonarsko moč, postala odločilno stičišče misijonov in pokazala izjemno privlačno moč zlasti za mlade ljudi.

V adoraciji damo tako prednost gostitelju, Gospodu samemu. Iz NJEGA naj bi vse izhajalo. Vztrajna, adoracijska in slavlilna molitev pred evharističnim kruhom nam je razodela posebno lepoto. Nenavadno je bilo, da so se prav ob naših misijonih okrog adoracije razvile nove "sodobne" bogoslužne oblike, ki zlasti pritegnejo tudi oddaljene in mlade. Med posebej lepe sadove sodijo t. i. "ure ali večeri usmiljenja", ki jih poznajo že na mnogih krajih.

A celo tukaj smo začutili nevarnost, da bi ostali ujeti v opazovanje samih sebe, če nas

ta adoracija ne bi hkrati pritegnila k ljudem. Vedno bolj nas je vlekel k temu, da bi Kristusa molili naprej v ljudeh (!), s katerimi smo se srečali med misijonom. *Moliti Kristusa v ljudeh – omenjeno je nekako spremenilo vse.* Celó v tistih z največjim odklanjanjem ali sovraštvom je bilo nenadoma mogoče moliti Kristusa križanega, Kristusa zapuščenega. Zaradi tega ne ljubimo po ljudeh, marveč resnično osebo ljubimo šele v soočenju. Nekdo se vedno bolj razodeva v svojem pravem bistvu.

To korenito spreminja pogled na svet. Študentje, ločenci, poročeni, brezdomci, a tudi politiki, igralci, novinarji, s katerimi smo preživljali čas, so se nam skozi mesece in leta skrivnostno začeli kazati v drugačni luči. V svojem srcu smo njih in njihove zadeve, veselja in blodnje prinašali v adoracijo. In tako so hkrati začeli *"naseljevati naše srce"*.

Neverjetno, kako zelo lahko to spremeni metodiko evangelizacije. Vodi nas naravnost k podobi templja z dvoriščem in svetiščem, ki ste nam jo v nekem govoru podarili za božič 2009. V času, ko je manjšinski položaj kristjanov vse očitnejši, potrebujemo takšna "svetišča" adoracije in slavljenja Božje navzočnosti. Potrebujemo tako ljudi kot prostore, vendar morajo biti odprti, ker dvorišče tu (!) v resnici ni več ločeno od templja. Ker je Kristusov "spust", njegova žrtev, naredila tempelj in dvorišče prehodna. Dialog, adoracija in evangelizacija tukaj posegajo drug v drugega.

Zares smemo izkušati, da se lahko po tem adorativnem misijonu in živitem sočutju "ljudje obesijo na nas, ne da bi Ga poznali".⁵

Sveti oče, sploh ne vem, kako naj to primerno povem, ampak smo od vas slišali vse te besede o "dvorišču poganov", nas je to napolnilo s tolikšnim veseljem, da smo se v najgloblji notranjosti zavedli: TO je zdaj to! Nekakšen nov izliv Duha nad Cerkev. Najgloblje lahko potrdimo, kako zelo "agnostiki" iz naših dni hrepenijo po velikem in čistem. Da, od našega načina življenja in naše notranje držé je odvisno, *"ali lahko ljudje sprejmejo svoje hrepenenje"*.⁶ Kako pogosto smo smeli doživeti, da se je v ljudeh po izkušnji globoke notranje

sprejetosti, spoštovanja samega sebe, sprostila lakota po Bogu.

Le droben zgled.

V naši akademiji, v kateri je kapela z vsakodnevno možnostjo adoracije, ponujamo ob različnih misijonskih izobraževanjih za škofijo denimo tudi tečaje o vprašanih medijev in Evrope, ki jih obiskujejo predvsem mladi ljudje vseh mogočih svetovnih nazorov. Tako z njimi prehodimo kos poti, delimo njihova zanimanja, pa tudi intelektualna soočanja ob pomembnih družbenih vprašanih. V dialog sočasno vpeljemo svojo krščansko vero. Neka študentka me je po enem letu medijskega tečaja vprašala, ali mi lahko zastavi "intimno" vprašanje v zvezi z mojo vero. Vse leto je namreč vedno znova poudarjala, da ni verna, da pa se tako na tem tečaju kot v tej hiši počuti noro dobro. Sedaj je želela vedeti, ali sem ob koncu zanjo molil. Najprej sem se z odgovorom obotavljal, ker se vendar ni želela spreobrniti. Kdo pa bi rad bil "objekt misijona"?

Ko sem pritrdil, je vprašala, ali sem zanjo molil že vse leto, od začetka tečaja, in ko sem znova odgovoril z da, je ganjeno dejala: "Čisto iskreno sem v to upala!" Lahko bi nadaljeval z ničkoliko takšnih zgledov tega "domotožja". Dialoške prireditve organiziramo na najrazličnejših "posvetnih" krajih na Dunaju, vendar gre seveda za "misijonarske" dialoge. Naši agnostični in ateistični prijatelji deloma bolje kot cerkveni insajderji razumejo, da dialoga ni moč ločiti od notranjega oznanjevanja slehernemu sogovorniku. Počasi se učimo, kaj pomeni, biti bolj odkrit in bolj iskren. Predvsem pa živeti v duhu uboštva, da lahko drug od drugega sprejemamo darove. Podobno, kot je dialog razumel že Platon, da namreč z vse izrazitejšo sumpaqeia (compassio), "s pogostim prijateljskim pogovarjanjem ... nenadoma vzklije v duši ideja, kakor iz iskre izvira prižgana luč, ki si potem sama utira pot".⁷ A to živi iz globoke vere, da je omenjena iskra Božji duh, v katerega delovanje zaupamo in ki veje, kjer hoče. To nas ne vodi v relativizem. Ne nadomešča niti kateheze, marveč jo

šele omogoča. In šele odpira pot k zakramentom, ki za nas vse jasneje postajajo notranja utripajoča središča evangelizacije.

Le, da tukaj ne bi prišlo do kakega nesporazuma, povem, da si pri tej vrsti evangelizaciji ne zatiskamo oči pred vsemi zablodami in skušnjavami zla v naši družbi ali ga celo mehčamo. Ravno osredotočanje na sočutje pri evangelizaciji nas naredi občutljive za neresnico in uničevalne pojave, vendar verjetno daje večjo težo skupnemu doživljanju te razsežnosti.

Evropa nam prihaja naproti tako globoko ranjena, pogosto tudi tako notranje osamljena. Zato so za nas danes postale nujen učni proces Jezusove besede učencem glede grešnice: "Komur pa se le malo odpusti, le malo ljubi." (Lk 7, 47b).

TRETJI UČNI PROCES: DA EVANGELIZIRAMO V SKUPNOSTI

Kar sem doslej navedel, nas privede do tistega razumevanja misijona, ki ga izraža tudi Tomaž Akvinski: *Ves Jezusov misijon se kaže v tem, da želi Bog s svojo stvarjo "zgraditi prijateljstvo" - "fundari amicitiam".⁸* Tudi med seboj smo smeli kot misijonska skupnost navznoter doživeti in zgraditi duhovno in človeško prijateljstvo. Potrebovali smo drug drugega, da smo lahko bili v misijonu na voljo drugim.

Zanimivo je opazovati, da so bili po eni strani ravno veliki dogodki, kot so svetovni dnevi mladih ali tudi naši velemestni misijoni in mednarodni kongresi nove evangelizacije vedno izjemni trenutki zbiranja in krepiteve vere. A po drugi strani lahko vsi omenjeni dogodki trajne posebne sadove prinašajo samo, če jih živimo v majhnih prijateljskih skupinah. To velja tako za velike prireditve same kot za nadaljnjo pot evangelizacije. Danes se vse jasneje kaže, da vsi potrebujemo to preprosto hrano ljubezni, se pravi, *konkretnega bratstva in sestrstva, prijateljstva med seboj in z Gospodom*. Potrebujemo te male celice, te male krščanske skupnosti, v katerih

molimo, si izmenjujemo Božjo besedo in jo prevajamo v konkretni svet. Gre za *skupnosti molitve in pripovedi*. Ne gre za božajoče niše umika, marveč za celice, ki so posajene sredi sveta. Tu so ljudje, ki stojijo v svojem delu in v raznovrstni mreži družine in prijateljev in tako živijo nov "stik" Cerkve z družbo. Ravno to je lahko tudi današnja nova "ura laikov".

Vendar smo morali mi mlajši – predvsem laiki – boleče izkusiti, da so škofijska vodstva v posameznih mestih že v času velemestnih misijonov s svojimi (vse preveč) trdnimi strukturami vse bolj prevzemala vso odgovornost in je bila začetna mladostna dinamika, ki je v veliki meri izvirala od mladih laikov, potisnjena v ozadje. Škofije so se v vedno večji meri znašle pod pritiskom uspeha. Veliko stvari se jim zdelo preveč tveganih in preveč naivnih in so zato raje stavile na preizkušeno in na izjemne demonstrativne akcije. Težnja k samopredstavitvi Cerkve je bila precejšnja. To je v misijonu pravzaprav ustvarilo novo distanco, čeprav je na zunaj še vedno lahko naredil vtis, a verjetno samo še v znotrajcerkvenem prostoru.

Ne zamerite mi, ker moram z vami deliti še eno skrb. Gre za to, kako močno se je v najrazličnejših oblikah razširil val klerikalizacije. V ozadje je bilo in je potisnjenih toliko laikov, ki so bili motorji nove evangelizacije Evrope in so se v popolnem zaupanju podredili cerkvenemu vodstvu. Nekatere so celo prisilili k molku. Skoraj za dolžnost svoje vesti štejem, da v tem kontekstu ne zamolčim vseh tistih skritih in odkritih hromilnih pojavov v novih gibanjih, a tudi v občestvih in v škofijah.

Zna biti, da je to odziv na čezmerno klerikalizacijo laikov v času po koncilu. A kakorkoli že, tukaj je znova na mestu težka beseda Dietricha Bonhoefferja: "... vsak poskus, da bi ji (Cerkvi) predčasno pomagali k vnovičnemu razmahu organizacijske moči, bo le odlog njenega obrata vase in poboljšanja."⁹ Če bodo nosilci služb s svojo avtoriteto ponovno postavljeni v središče, se mi zdi velika nevarnost, da bo potisnjena v ozadje ali v drugo vrsto odločilna poklicanost krščenih kristjanov

k svetosti. To pa maliči obličje služočega Kristusa. V mnogih novih skupnostih smo se naučili, kaj pomeni to, da potrebujejo laiki in kleriki močnejše razvito samorazumevanje v medsebojnem spoštovanju.

Toda še mnogo odločilnejše je bilo in je skupno globoko veselje nad Kristusovim duhovništvom. Nad tem, da smo kristjani skupaj v *skupnem duhovništvu krščenih* (Avguštinov moto: "Z vami sem kristjan, za vas škof") Deseto poglavje koncilске konstitucije *Lumen gentium* ponovno zasluži posebno pozornost, kar zadeva vprašanje bistva.¹⁰ Gre za tisto, česar si sami ne moremo dati in lahko vsi (!) "le" prejmemo. Sočasno nam je zgled župnijskih in mestnih misijonov pokazal na pomen tega, da "kristjani k svetu" k zakramentom, k evharistiji in s tem k duhovnikom ne privedejo zgolj samih sebe, marveč tudi "na novo pridobljene".

A vse to zahteva ponižno bratstvo in sestrstvo zbranih okoli Gospoda. Najprej smo občutili nujnost tega učnega procesa pri samih sebi. Gre za poslušanje, ki drugega spoštuje bolj kot sebe. S tem lahko medsebojno sočasno sprejmemo tisto, kar nam je Gospod podaril. In to je vse prej kot samoumevno. Zadevo smo se morali ponovno naučiti in jo zvaditi v Gospodovi šoli. V dunajski nadškofiji smo po treh velikih škofijskih zborih s 1500 delegati lansko leto prišli do sklepa, da bomo v misijonu s svojimi občestvi in z nujnimi prestrukturirani napredovali le, če bomo zgradili "šole hoje za Kristusom" najrazličnejših vrst.¹¹ Šole vere in misijona. Kar pomeni dejansko gradnjo (!) in ne (olepšanega) upravljanja propada. Ustanavljanje majhnih krščanskih skupnosti, ki se zbirajo okoli Božje besede in k molitvi. Njihovi nosilci so lahko laiki in lahko razvijajo novo misijonarsko moč. To je dolga pot, vendar nas Gospod, kot je znano, vzgaja s potrpežljivostjo. Seveda se tukaj še nahajamo pred vrsto vprašanj v zvezi s teologijo občestva, toda rad bi se zavzel vsaj za eno stvar. Da bi se v prihodnosti več takih malih krščanskih skupnosti ob nedeljah srečevalo v večjih evharističnih občestvih. To

je za cerkveno edinost v vstalem Gospodu, za medsebojno okrepitev in za mnoge druge stvari tako rekoč nujno.

ČETRTI UČNI PROCES: DA POSTAJAJO PONIŽANJA IN RANJENOSTI SNOV ZA NOVO EVANGELIZACIJO

Oponižanjih in ranjenostih Cerkve bi lahko danes veliko povedali. Mnoga srečanja med misijoni so nas naredila pozornejše na to, da soočanje s tem sodi k odločilnim vprašanjem evangelizacije v Evropi. Zdi se, da težko sprejemamo že obseg ponižanj, ki smo si jih kot Cerkvi prizadejali sami s svojimi padci in svojimi grehi. Vprašanje resničnega kesanja, odpoved prehitri samoobrambi, opustitev gospodovalnih gest, ki niso primerne evangeliju, so za nas postali pravi izziv. A obstaja še ena oblika ponižanja, s katerim smo imeli v občestvih veliko opraviti. *Gre za stalno zmanjševanje* in za skrb farnega vsakdana. Omenjenega niti psihološko ne smemo podcenjevati.

V Evropi postajamo mali preostanek. Četudi obstajajo impresivne izjeme, na katere radi škilimo, se moramo vendarle naučiti sprejemati dejstvo, da smo v veliki meri starajoča se Cerkev v Evropi (kakšna izjava po čudovitem svetovnem dnevu mladih). Priznam, da je bilo težko biti sam v "pomladnem" cerkvenem gibanju in ohranjati potrebni realizem. Cerkev se ne bo, kot bi si želeli, znova prebila do nove vidne veličine in posvetnega vpliva. A spet je Gospod ravno med temi deziluzijami pokazal svoja nova znamenja in mi – in nam – odprl nov svet s Seboj.

Ob tem vam zaupam še majhen učni (poučni) zgled, ki sem ga smel v začetku devetdesetih let doživeti na šoli, kjer sem nekaj let poučeval. Za "zadnji ostanek" naj bi tam imel verouk. V južni Avstriji so namreč vzpostavili posebno gimnazijo, ki naj bi bila povsem očiščena Cerkve in starih izročil. Iz učilnic so odstranili vse križe, ni bilo več verskih šolskih prireditev itd. Z veliko energije

so si učenci, učitelji in starši po poti bazne demokracije izbrali svoje lastne poti do sreče. Nemalo izjav in vedenjskih vzorcev učencev in staršev me je prizadelo že ob vstopu v to šolo. Kar najhitreje sem hotel spet stran od tam. V svoji resnični stiski, da bi našel nekaj, s čimer bi imelo poučevanje še kak smisel, sem se odločil preprosto za to, da bom imel učence rad. Kako se v takšnih pogojih to naredi? Šlo je za pravi boj. V tem položaju nisem mogel ponuditi drugega kot to, da sem jim dal delež v svojem življenju, gradil z njimi prijateljstvo ... IN PRIPOVEDOVAL o ljudeh, o njihovih življenjskih zgodbah, kako so spoznali Jezusa. Denimo o svetnikih, o mučencih. Ko sem nekoč najstnikom več ur pripovedoval o arškem župniku, se je neki fant oglasil s prošnjo za glasovanje (bazna demokracija!). Šlo je za zahtevo, da bi smeli iti tudi k spovedi. Skoraj ves razred je glasoval za. Obotavljal sem se in nisem želel težav s starši. Končno so se temu glasovanju pridružili še drugi razredi. Ne morete si predstavljati, kakšno veselo pričakovanje sem smel ugledati v očeh teh najstnikov. Omenjenega nisem videl še v nobeni katoliški šoli. In če zdaj pomislim na veselje, ki sem ga smel doživeti pri njih po spovedi, le stežka zadržujem svoje notranje razburjenje. Krščeni in nekrščeni, na vsak način pa učenci, ki niso hodili v cerkev, so od prestrašenega in bornega učitelja verouka po načelih bazne demokracije zahtevali spoved.

Vsem resnobnim in pomembnim diskusijam o upadu krščanske Evrope želim dodati le našo izkušnjo. *Če se le v vsej svoji ubornosti dejansko IZPOSTAVIMO današnjim ljudem in prosimo za Njegovega Duha, bomo začutili, doživeli to neskončno lakoto po Bogu. Leži neposredno pred nami.*

Ti mladi ljudje so me veliko naučili. Gospod je bil pri njih, resnično čisto pred nosom. Tako neobremenjeno smo se lahko pogovarjali o Bogu in z Njim. Da so ti mladeniči in mladenke nato dosegli še glasovanje, po katerem so smeli v učilnico prinesiti križ, me je naučilo, kje so današnji preroki. Da, če Gospod pravi, da bodo, če ne bomo oznanjali

mi, "vpili kamni", potem ima z nami očitno še usmiljenje, tako da je za *povsem novo označanje svoje besede izbral t. i. poganе*. In zdaj bi lahko nadaljeval s pripovedmi o mnogih "posvetnih ljudeh", ki smo jih spoznali med že omenjenimi dialogi v od Cerkve oddaljenih okoljih. Pravim vam, da notranje "vpijejo" po Gospodu. Njihovo domotožje je neizmerno. Tudi njihove rane.

Pa mi? Mi se preveč ukvarjamo sami s seboj.

Tako zelo prosim Gospoda, da bi zmogli ta *ponižanja našega časa sprejeti kot vhodna vrata Njegove navzočnosti*. Skoraj se mi zdi, kot da bo mogla ta *družba šele po ponižanem, ubornem, majhnem ljudstvu prepoznati svetlobo Njegove dobrote*.

Vedno globlje so se v naša srca zapisovala zadnje besede apostola Pavla v Apostolskih delih. Potem ko je spoznal notranjo zakrknjenost lastnega ljudstva, Pavel sklepa z vzklikom: "Zato védite, da je bilo to Božje odrešenje poslano poganom: ti ga bodo tudi poslušali." Sam dodajam, če jih bomo poslušali tudi mi, bomo s presenečenjem in veseljem po mnogih slišali Gospoda, kako nam govori na nov način. To bo veselje, ki nam ga ne more nihče vzeti.

V tem krogu, pred takšnim avditorijem, mi ni potrebno izpeljevati teoloških sklepov. To znate vi bolje od mene.

Lahko le pričujem in si ne drznem soditi, vendar danes ne bi vedel za nobeno drugo pot kot za tisto, ki nas je je naučil Gospod in ki se je učimo od Marije: *spustiti se dol, postati majhen, da bi imeli delež pri Njegovem veselju in ga posredovali naprej*.

Zahvaljujem se vam za dar vašega poslušanja, ... da sem lahko "pripovedoval".

-
1. Prim. Gianni Vattimo, *Glauben – Philosophieren*, Reclams Universal-Bibliothek, Stuttgart 1997.
 2. Prim. Mutter Theresa, *Komm sei mein Licht*, Pattloch, München 2007.
 3. ZEIT LITERATUR, pogovor Ulricha Greinerja s Petrom Handkejem, št. 8, november 2010, str. 6.
 4. Prim. Mt 9, 36: "Ko je zagledal množice, so se mu zasmilile, ker so bile izmučene in razkropljene kakor ovce, ki nimajo pastirja."
 5. Papež Benedikt XVI., Božični nagovor za kurijo, ZENIT ZG09122110, 21. 12. 2009.
 6. Prav tam.
 7. Platonovo Sedmo pismo.
 8. Prim. Christoph Kardinal Schönborn, *Vom geglückten Leben*, str. 36. Amalthea, Dunaj 2009. "Če obstaja *kaka beseda, ki po mojem prepričanju povzema Summo theologiae (Tomaža Akvinskega)*, je to fundari amicitiam."
 9. Dietrich Bonhoeffer, Krstno pismo njegovemu krščencu, maj 1944. Aus *Widerstand und Ergebung*, Briefe und Aufzeichnungen aus der Haft; Gütersloher Verlags-Haus, München 2008, str. 157.
 10. Prim. Drugi vatikanski cerkveni zbor, Dogmatična konstitucija o Cerkvi /C/, Lumen gentium, člen 10.
 11. Prim. pastirsko pismo kardinala Christopha Schönborna na nedeljo dobrega pastirja, Dunaj 2011, izdala Nadškofija Dunaj, dostopno na www.apg2010.at.